

DE STEMVORK

SEPTEMBER 1955

Orgaan voor en van de
SPREKERS VAN HET
HUMANISTISCH VERBOND

REDACTIE:

C. H. SCHONK, Bouwerstr. 14, DEVENTER
Telefoon 5331

ADMINISTRATIE:

Bleyenburgerstraat 1, UTRECHT
Telefoon 10163

DE NIEUWE BEGINSSELVERKLARING

in vergelijking met de oude

"Dit congres zal zich vooral bezighouden met de nieuwe formulering van onze beginselverklaring. Hierbij is slechts sprake van een andere - naar wij hopen betere - wijze van uitdrukken, niet van een andere opvatting van onze overtuiging. Maar ook als men dit beseft, is onze taak belangrijk. Een beginselverklaring is immers de grondslag van verstandhouding tussen gelijkgezinden en met buitenstaanders. Het is een eis van geestelijke zuiverheid daaraan alle aandacht te besteden. Maar het is tegelijk een blijk van bezonnenheid als men de betekenis er van ook niet overschat. Wie meent dat de waarde van het humanisme van een formulering afhangt, vergeet dat humanisme allereerst een innerlijke houding is, die door een bepaalde wijze van weergave niet verandert."

Deze woorden sprak de voorzitter van het Humanistisch Verbond in zijn openingsrede tot het congres van 23 en 24 April 1955 te Arnhem. Hoezeer ze waar zijn en de betekenis van een beginselverklaring niet moet worden over- noch onderschat, onze sprekers zullen het op prijs stellen de nieuwe bewoordingen nog eens onder ogen te zien. We geven ze in vergelijking met de oude.

N I E U W

O U D

B e g i n s e l

De humanistische levensovertuiging wordt gekenmerkt door het pogen om leven en wereld te verstaan met een beroep op menselijke vermogens en zonder uit te gaan van bijzondere openbaring.

Bij alle schakering, die binnen deze overtuiging mogelijk is, worden daarbij de volgende grondslagen erkend:

1. Het humanisme acht een waardebesef dat niet naar willekeur kan worden gewijzigd, wezenlijk voor de mens.
2. Het humanisme eist de voortdurende bereidheid zich in denken en doen redelijk te verantwoorden.
3. Het humanisme eerbiedigt de mens als enkeling en als lid van de samenleving in zijn menselijke waarde.
4. Het humanisme erkent dat de mens deel heeft aan natuurlijke, maatschappelijke en kosmische verbanden.

1. Onder humanisme wordt verstaan de levens- en wereldbeschouwing, die zich, zonder uit te gaan van het bestaan van een persoonlijke godheid, baseert op de eerbied voor de mens als bijzonder deel van het kosmisch geheel, als drager van een niet aan persoonlijke willekeur onderworpen normgevoel en als schepper van en deelhhebber aan geestelijke waarden.

2. Het humanisme gaat uit van de erkenning, dat de mens behoefte gevoelt, zich een beeld te vormen van de werkelijkheid; het humanisme streeft naar een beeld, dat de toets der rede kan doorstaan.

3. Het humanisme is in de Westerse cultuur thans niet denkbaar zonder de principiële erkenning van de persoonlijke vrijheid, de

5. Het humanisme stelt vrijheid en sociale gerechtigheid en de culturele verantwoordelijkheid als eis voor het persoonlijk en maatschappelijk leven.

Het humanisme vraagt om beleving en verwezenlijking van zijn beginselen in de praktijk van het leven.

D o e l

1. Het Humanistisch Verbond wil allen verenigen, die het bovenomschreven humanisme aanvaarden 2. Het beoogt de verdieping, verbreding en verdediging van de humanistische levensovertuiging. 3. Het streeft er naar een geestelijk centrum te vormen voor hen die niet godsdienstig zijn.	1. Het Humanistisch Verbond wil allen, die het bovenomschreven humanisme aanvaarden, verenigen, teneinde de verdieping, de verdediging en de verbreiding van de humanistische levens- en wereldbeschouwing te bevorderen. 2. Het Humanistisch Verbond streeft ernaar een organisatie op te bouwen, die in staat is in geestelijk en cultureel, pedagogisch en sociaal opzicht leiding te geven inzonderheid aan het buitenkerkelijk deel van het Nederlandse volk.

In het Centrum van onze Aandacht! Het Jubileum-Comité richt zich tot de Sprekers

Op de 10de October, de 10de dag van de 10de maand, begint de 10-weekse actie ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Verbond.

Wij twifelen er geen ogenblik aan, dat ook onze sprekers de grootste aandacht aan deze actie en het 10-jarig Jubileum zullen besteden. Als we dan ook als Jubileum-Comité even Uw belangstelling vragen, is dat niet om U te vertellen wat U er allemaal over moet zeggen en hoe U mee kunt werken, om de activiteiten van de gemeenschappen op te voeren.

Maar wij zijn onbescheiden genoeg om te veronderstellen, dat U wel iets zult willen weten over onze plannen, al was het alleen maar omdat nu eenmaal van een spreker verwacht wordt, dat hij van alles op de hoogte is en dikwijls, als hij na zijn spreekbeurt door het bestuur naar de trein wordt gebracht, wordt geraadpleegd.

Als U behalve spreker ook nog gemeenschapsbestuurder bent, heeft U ongetwijfeld al kennis genomen van onze twee circulaires die wij hebben rondgezonden en die spoedig door meerdere zullen worden gevolgd. Wij hebben ons voornamelijk tot taak gesteld, de bestuurders waardevolle tips aan de hand te doen, hun fantasie een beetje op gang te brengen en ze op te wekken in hun gemeenschappen hun leden er toe aan te zetten het doel te bereiken, dat ons comité zich als hoofdpunt van de feestviering gedacht heeft:

EEN GESCHENK IN LEDEN EN IN GELD.

Die meerdere leden zullen aangeworven moeten worden uit hen, die dicht bij ons staan, maar tot nu toe de beslissende stap nog niet deden. Samen met de propaganda-vergaderingen, die door de gemeenschappen op voorstel van het H.B. gehouden worden moet door een intensieve huisbezoekactie in de komende wintermaanden de oogst worden binnengehaald. Wij hebben al aangegeven, hoe men hiervoor aan de adressen kan komen en iets verteld over de ervaringen, die men in Vlaardingen bij zijn succesrijke actie heeft opgedaan. Wij vertelden ook al, dat er voor de geldinzameling speciale kaarten met zegels zullen komen, die aan de leden, maar ook aan geestverwanten moeten worden aangeboden. Hierover komt nog een circulaire, zodat iedereen zal kunnen weten, wat er van hem of haar verwacht wordt. In de maak zijn verder een aantal voorbeelden van brieven, die vanuit de gemeenschappen aan mensen gezonden moeten worden, die toch eigenlijk bij ons horen, en die wij met een serie opwekkingen waarin een climax moet zitten, wakker willen schudden en er toe brengen kleur te bekennen.

Het Hoofdbestuur zal aan het Nederlandse volk langs de weg van een zo groot mogelijke publiciteit in pers en radio de betekenis, die de oprichting en het 10-jarig bestaan van het Verbond voor de buitenkerkelijken heeft gehad en dagelijks nog meer krijgt, bekendmaken. Het moet zo zijn, dat onze mensen in de gemeenschappen daarbij inhaken met een persoonlijk woord en de laatste hand weten te leggen aan het voltooiën van deze actie om ons leden-tal met een forse klap een flinke ruk vooruit te helpen.

Er komt een Jubileumnummer van "Mens en Wereld" en ook de Topkader-conferentie van 17 en 18 September zal aan de actie gewijd zijn. Op de Gewest-vergaderingen, die daarop een week later zullen volgen, krijgen onze gemeenschapsbestuurders een overzicht van de plannen en zullen met hen de mogelijkheden en eventuele moeilijkheden onder de ogen worden gezien. Een speciale

brochure zal verschijnen, met de titel "Dat deed het Humanistisch Verbond! Wat doet U?" Een pracht stuk propaganda-materiaal om mee op huisbezoek te gaan en op vergaderingen te verkopen. Laat men deze keer zijn spreekwoordelijke zuinigheid eens op zij zetten en de laatste centjes uit de kas schrapen om een groot aantal te bestellen en ze zo gauw mogelijk aan de man brengen. We mogen gerust eens een beetje brutaler zijn, anderen zijn het ook. En het hoeft maar voor één keer.

De herdenking zelf krijgt natuurlijk een feestelijk karakter. Voorafgegaan door een aantal persconferenties en een receptie, waar gelegenheid zal bestaan om ons Hoofdbestuur nu eens te vertellen, dat ze niet voor niets 10 jaar hebben geploeterd, krijgen we in Amsterdam op 18 Februari een feestelijke herdenking en de volgende morgen een bezinningsbijeenkomst. Maar dan moet het cadeau er zijn en moeten we kunnen vertellen dat en de nieuwe leden en die som van minstens een ton bij elkaar zijn gebracht, om een nieuwe periode van hard werken en vooral van uitvoering van lang gekoesterde wensen te beginnen.

U, spreker vragen wij, deze actie met nog meer energie te ondersteunen dan U al van plan was. Uw woord heeft gezag, maak er een goed gebruik van.

HET JUBILEUM-COMITE.

Corresp.adres: Mevr.A.C.Terpstra-Heinrich
Keizersgracht 767, Amsterdam - C.

Wat in mij opkwam na onze tweede Sprekersconferentie

Een spreker is eigenlijk een eenzame figuur. Hij moet zich in zijn eentje voorbereiden, reist alleen met min of meer hooggestemde verwachtingen naar de vergadering waar zijn komst met soortgelijke gevoelens wordt tegemoetgezien, staat als enkeling voor zijn gehoor, en gaat na afloop de weg terug, dikwijls met twijfel in het hart.

Wat een geluk dus, dat deze eenzaamheid tijdelijk kan worden opgeheven door een ontmoeting met soort- en lotgenoten op een sprekersconferentie, zoals we die nu voor de tweede keer op Zondag 26 Juni hebben meegemaakt. Hoe prettig is het te merken, dat ook de spreker van "naam" waar je het helemaal niet van verwacht zou hebben, zijn zwakke ogenblikken kent, dat je niet de enige bent die zich wel eens ergert aan een voorzitter, die in een openingswoord je het gras voor de voeten wegmaait, of, zoals een vrouwelijke collega het meer treffend dan beleefd zei, in zijn dankwoord het hele effect van je toespraak doodslaait, en dat er ook anderen zijn die zich wel eens afvragen, of dat spreken nu eigenlijk wel zin heeft en al die tijd en moeite die je eraan moet geven waard is. Als zo'n conferentie niet meer deed dan dit, zou je er al gesterkt vandaan gaan en in elk geval het gevoel hebben dat je eenzaamheid door velen gedeeld wordt.

We kunnen overigens wel aannemen, dat de organisatoren van deze bijeenkomsten er nog iets meer mee bedoeld hebben dan alleen maar de gelegenheid scheppen te constateren, dat een ander ook zijn narigheid heeft. Zo langzamerhand zitten we in het Verbond met een sprekersprobleem, dat wil zeggen dat er een tekort is aan mensen die een boeiende lezing kunnen houden of een bezielende toespraak en vooral die dat doen op een voor ieder bevattelijke wijze. Ieder die als gemeenschapsbestuurder elk jaar weer worstelt met de samenstelling van een programma, weet er van mee te praten. Hoewel men in Nederland zijn eisen niet zo erg hoog stelt, en je al voor een begaafd redenaar geldt, als je vijf, liefst moeilijke woorden zonder stotteren kunt uitbrengen, zijn de lieden die ons Verbond leiden toch met wat meer verantwoordelijkheidsbesef toegerust en stellen ze hogere eisen. We zijn nog niet zo ver, dat we sprekers-cursussen hebben, wat overigens best al eens overwogen zal zijn en een aantal van ons worden alleen op geruchten tot spreker gepromoveerd doordat de een of ander je naam doorgeeft, zonder dat je er zelf om gevraagd hebt of dat je er je toestemming voor geeft (zo slim zijn ze wel, want je zou nee kunnen zeggen), maar we doen zo'n beetje aan vorming door conferenties en een Stembank, die wijze lessen verstrekt, en je zachte en beleefde aanwijzingen geeft. Hoe het ook zij, er moet wat gebeuren, want men pleegt roofoverval op enkelen die een naam hebben en tot de topfiguren behoren. Het is voor de leiding eenvoudig een kwestie van zelfbehoud er voor te zorgen, dat het sprekerscorps wordt uitgebreid, vernieuwd en misschien ook verjongd.

Zo'n sprekersconferentie doet daarbij voortreffelijk werk. Het uitwisselen van ervaringen, het gezamenlijk bespreken van moeilijkheden en mogelijkheden, een discussie zoals we die deze keer hebben gehad over de inleiding van voorzitter Van Praag over "De taak van het Verbond", waarbij hij de plaats van het Verbond in het geheel van de Nederlandse samenleving bepaalde, dit alles werkt stimulerend en moet tot gevolg hebben, dat we de taak van spreker met nog meer animo en kennis van zaken uitvoeren. Daarom is het jammer, dat er deze keer niet nog wat meer dan een

kleine dertig deelnemers aanwezig waren, hoewel het de eerste mooie Zomerse Zondag was en het vooruitzicht om dan in een zaal te zitten en er ook dikwijls een verre reis voor te maken, voor velen wel als verontschuldiging zal hebben gegolden. De afwezigen hadden echter ook deze keer ongelijk en het valt te hopen, dat ze een volgende keer wel van de partij zijn. De toehoorders zullen het misschien niet merken als ze een spreker voor zich krijgen, die niet op de conferentie is geweest, want het is nu ook weer niet zo, dat dit als brevet van bekwaamheid geldt en als eis wordt gesteld. Maar als U deelgenomen heeft aan het leersprek onder leiding van Schonk, met als onderwerp "De functie van de spreker", dan heeft U niet alleen kennis gemaakt met een boeiende vorm van de behandeling van een onderwerp, die vooral bij een klein aantal toehoorders meer succes zal hebben dan een lezing, omdat iedereen tot actief meedoen wordt geprikkeld, maar dan heeft U tevens een aantal opvattingen kunnen horen over de taak van ons, sprekers, die het overdenken waard zijn en bevruchtend kunnen werken. Waarbij dan nog van die praktische wenken werden uitgedeeld, die de beginner best kan gebruiken en de man of vrouw van ervaring zo af en toe met een schok doet beseffen, dat routine ook gevaarlijk kan zijn.

Th.W. Polet.

VARIA _____ _____ ex CATHEDRA

Er was eens een spreker 't Is lang geleden, maar wáár!
In gloeiende bewoordingen, poco à poco decelleranto, bereikte hij de
climax en stootte midden in een lenige volzin z'n kunstgebit over
de kathedr tot vóór degenen die aan z'n lippen hingen. Dewijl hij
desondanks van deze stonde af aan met de mond vol tanden stond, en
het publiek zich in een vacuum bevond, was de stilte zoal niet stijl-
dan toch zeer zinvol.

De spreker is nadien nooit meer zijn bekje te buiten gegaan!

Anders was het met de spreker die zijn onderwerp "Democratie"
van zoveel gewicht achtte, dat hij z'n lezing ter eventuele verant-
woording op schrift had gesteld en - het moet gezegd! - met sprekers-
talent, aflas.

Zijn breedvoerig betoog besloeg vele vellen papier die naarstig-
lijk van plaats wisselden naarmate de lezing vorderde. Totdat het tra-
gische moment kwam waarop de veelheid van papier van de kathedr gleed
en de democratie in ongenummerde wanorde op de vloer terecht kwam. In
de studio zou men dit een geschikt moment vinden voor een muzikaal
intermezzo, maar in de zaal.....?

d'See-uy1.

HET GESPREK IN DE GROEP

In het vorige nummer van "De Stemvork" namen wij een artikel over "Het Leergesprek". Wij stellen ons voor aan de gespreksmethodiek, die ook in het Verbond een belangrijke plaats kan innemen en voor humanistisch werk veelal juist een geëigende vorm kan zijn, regelmatig aandacht te besteden. Hier volgt een tweede artikeltje over deze materie (Red.).

POSITIE KIEZEN IN EEN DISCUSSIEGROEP

Mits wij goed in het oog houden dat bij de discussie de geest en bij het voetbalspel het lichaam actief is, kunnen wij de situatie in een goede discussiegroep in vele opzichten vergelijken met die in een voetbalelftal. Zomin als elf mannen die goed kunnen voetballen zonder meer een voetbalelftal vormen, zomin vormen elf mensen die goed kunnen praten een discussiegroep. Tussen de spelers in een elftal, zo goed als tussen de leden van een discussiegroep moeten vriendschapsbanden bestaan of groeien, er moet onderling een prettige sfeer zijn. Wie een discussiegroep wil vormen moet, voordat met discussiëren begonnen kan worden, zorgen voor die sfeer.

Het hangt van de aard van de groep af hoe men die zal scheppen. Soms zal men het doen door gezamenlijk een spel te doen, soms door samen te zingen. Een andere maal zorgt de groepsleider voor een gemeenschappelijke beleving: een uitstapje, het luisteren naar een mooi verhaal, naar muziek, naar een gedicht of iets dergelijks. Soms is de vereiste kameraadschappelijke sfeer al aanwezig doordat de leden der groep elkaar kennen, zoals dat in Verbondsgemeenschappen vaak het geval is. De aanvoerder van een voetbalelftal is wel de leider van zijn club maar hij speelt tevens, als alle anderen, mee. Hij is de eerste onder zijns gelijken. Hij zorgt er voor dat alle spelers in het spel worden betrokken, hij vuurt de weinigen actieven aan, speelt hun de bal eens toe en let er op dat het samenspel zo goed mogelijk tot zijn recht komt. Zo is ook de leider van een discussiegroep degene die er voor zorgt dat niet één man het gesprek overheerst - hij is zelf de laatste die dit mag doen! - maar dat ieder zonder één uitzondering aan de discussie deelneemt. Hij betreft hen die zwijgen in het gesprek want hij weet: de kans dat iemand die zwijgt, denkt, is groter dan bij degene die spreekt en daarom is het de moeite waard de zwijgzame ertoe te brengen te vertellen over hetgeen hij heeft overdacht.

Evenals de aanvoerder van het voetbalelftal is hij de primus inter pares die verantwoordelijk is voor de goede geest in zijn groep maar die heel goed weet dat die geest pas echt goed kan worden, als elk lid er zich verantwoordelijk voor voelt. Hij zorgt er voordat zijn spelers zich aan de spelregels houden, dat zij fair play geven en dat geen van hen probeert in zijn eentje het doel te bereiken.

Dat het positie kiezen voor het goede verloop van het voerbalspel van grote betekenis is weet ook degene die dit spel niet zelf beoefent. Er wordt dan ook door de trainer veel aandacht aan besteed en men zorgt er tevens voor dat een typische back niet in de voorhoede wordt geplaatst.

Het ware te wensen dat leiders van discussiegroepen evenveel aandacht besteedden aan het kiezen van de juiste positie voor hun spelers.

Het is geenszins onverschillig hoe de stoelen zijn geplaatst en door wie ze worden bezet. De gespreksleider trone niet op de grootste stoel: zijn leiderspositie wordt er te sterk door geaccentueerd en dat is nu juist niet wenselijk. De man die altijd wat te opponeren heeft en voor wie hij heimelijk weinig sympathie heeft zet hij naast zich en niet tegenover zich. Hij zorgt er voor dat de discussie, zo enigszins mogelijk om een tafel, met de deelnemers op rechte stoelen gezeten, plaats vindt. Luie stoelen bevorderen beslist lui denken. Daardoor wordt tevens bereikt dat iedere deelnemer de ander kan zien en ook dat is een voorwaarde voor een goed discussie-verloop.

Laat de leider ook aandacht schenken aan andere - heus belangrijke - details. De lamp moet voor geen der deelnemers hinderlijk zijn opgesteld en er moet voldoende ruimte voor papieren zijn. Voor asbakjes, voor thee of koffie, voor de ventilatie, voor het op tijd beginnen en tijdig eindigen (!!) is de groepsleider verantwoordelijk. Kortom: aandacht voor de materiële omstandigheden waaronder de discussie plaats vindt is nodig.

R. Beumer.